

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Lliurament de la medalla de la
Universitat de València a Agustín
Escardino Benlloch

Discurs d'acceptació

València, 27 de febrer de 2003

PARAULES PRONUNCIADES PEL DR. AGUSTÍN ESCARDINO BENLLOCH

Excel·lentíssim i Magnífic Sr. Rector de la Universitat de València-Estudi General;
Excel·lentíssim i Magnífic Sr. Rector de la Universitat Jaume I;
Benvolguts amics i excel·lents professors Vicent López Merino, Josep Mª López Piñero i Carles Solà Ferrando;
Excel·lentíssims i il·lustríssims representants de l'Administració Autònoma i Local i partits polítics;
Col·legues, companys, familiars, amics;
senyores i senyors.

En primer lloc, vull agrair al prof. Carles Solà, la defensa que ha fet de la meua candidatura davant els acadèmics i el públic present en aquest Paranimf. En les seues paraules i judicis de valor crec que ha primat l'afecte, que en aquest cas és compartit, sobre l'objectivitat.

Així mateix, vull manifestar el meu agraïment a tots els membres de la Junta de Govern de la Universitat de València per l'acord que van prendre unànimement, d'atorgar-me la Medalla d'aquesta Universitat, "en reconeixement a la trajectòria en el camp tecnològic i científic i de tota una vida dedicada a la universitat i a la ciència", com diu textualment.

Ja li vaig fer saber al Rector, aleshores el prof. Pedro Ruiz, només comunicar-me la concessió de la medalla, que aquest guardó, junt al Premi Rey Jaime I, és el que més aprecie de tots els que he rebut fins ara i així ho he manifestat públicament en repetides ocasions, tant als mitjans de comunicació com en altres fòrums, i això per diferents raons que passe a enumerar:

- És la màxima qualificació que pot atorgar la universitat a un professor, ja que avalua la seua trajectòria professional i el seu grau de dedicació i compliment de les funcions inherents a la institució universitària: docència i investigació.
- Es va sol·licitar pels meus exdeixebles, avui col·legues, del Departament d'Enginyeria Química, i la petició es va recolzar unànimement per la Junta de la Facultat de Químiques, de la qual vaig formar part durant molts anys. Eixa mostra d'estima dels meus antics companys i amics del Departament i de la Facultat m'ha resultat especialment grata.
- M'ha estat concedida per la que considere que és l'altra universitat meua, ja que en la Universitat de València vaig obtenir els graus de llicenciat i doctor. En aquest mateix Paranimf se'm van lliurar els diplomes acreditatius dels dos títols. Així mateix, en aquesta universitat vaig exercir com a professor ajudant i com a professor adjunt al llarg de vuit anys i vaig assolir la càtedra universitària. He format part del claustre de professorat durant trenta-cinc anys, a més, he desempenyat diversos càrrecs de gestió: des de secretari i vicedegà de la Facultat de Ciències, a vicerector d'Investigació en l'equip del Rector Joaquim Colomer, fins a director del Col·legi Universitari de Castelló.

Rebre un guardó en reconeixement a la tasca realitzada sempre produeix satisfacció. Però aquesta sensació es potencia quan la proposta del premi i la decisió de concedir-lo prové de companys de professió o col·legues que són, al meu criteri, els més capacitats per a jutjar la qualitat de la tasca realitzada.

En tres ocasions he experimentat eixa sensació: la primera, quan els meus companys del Col·legi Oficial de Químics de València van decidir que era mereixedor de la Medalla Gascó Oliag, al mèrit professional; la segona, fa pocs mesos, quan els meus col·legues de la Societat Espanyola de Química Industrial i Enginyeria Química, associació creada per a defensar els interessos dels químics i dels enginyers químics en el desenvolupament de la seua activitat industrial, van acordar concedir-me la Medalla Martí i Franquès, per la meua trajectòria professional en el camp de l'enginyeria química; i la tercera quan la Junta de Govern va prendre el acord de concedir-me la Medalla de la Universitat de València, que avui se'm lliura en aquest solemne acte.

Vull oferir aquesta medalla, primer per suposat, a la meua família, i a més a tots els qui, al llarg de la meua vida professional, hem treballat en col·laboració. A aquests últims els agraiïsc que hagen compartit amb mi problemes, il·lusions, esforços i alegries, tant en el Departament d'Enginyeria Química de la Universitat de València, del que vaig formar part molts anys, com en l'Institut de Tecnologia Ceràmica, o al Departament d'Enginyeria Química de la Universitat Jaume I, a la qual pertany actualment.

En activitats d'investigació científica i desenvolupament tecnològic, així com en tasques de formació en l'àmbit universitari, les úniques accions que es poden exercir individualment estan limitades a tindre iniciatives o a prendre decisions en el moment oportú comptant, si cal, amb el assessorament adient. La resta d'actuacions s'han de desenrotllar en equip.

És clar que hi han equips de tots tipus. Jo he tingut la sort o l'habilitat d'haver comptat sempre amb col·laboradors molt bons, alguns dels quals estan presents a la sala, que han sigut un dar exemple de professionalitat i de bon fer. Açò ha representat, en la meua opinió, la clau dels èxits que hem pogut assolir conjuntament. Tots els qui van formar part d'aquestos equips segueixen mantenint la marca de qualitat en les diferents activitats que porten a terme actualment, tant en la universitat com en l'empresa industrial.

Pel que fa a l'efectivitat de la tasca realitzada per mi com a professor universitari d'Enginyeria Química, no sóc jo la persona idònia per a jutjar-la. Altres persones s'han pres ja la molèstia de fer-ho.

No obstant això, ara que estic prop de la jubilació i tinc l'oportunitat de manifestar-ho davant d'aquest auditori, vull cofessar que he tingut la sort i la satisfacció d'haver assolit tots els objectius que mn'havia proposat inicialment o que he anat marcant-me al llarg de la meua vida professional.

A continuació, i molt succintament, citaré aquelles fites que considere més destacables:

He posat en marxa, partint de zero, dos Departaments d'Enginyeria Química:

- El primer, en la Universitat de València-Estudi General. El començament d'aquesta aventura va ser quan el Prof. Costa Novella, el meu mestre, es va traslladar a la Universidad Complutense de Madrid (en 1961), ocasió en la qual em vaig quedar pràcticament sol en la, aleshores, càtedra de Química Tècnica com a professor encarregat d'aquesta, amb una dotzena de llibres d'Enginyeria Química en la biblioteca, un laboratori amb cinc pràctiques montades ... i vint-i-set anys.
- El segon més tard, en el Campus Universitari de Castelló. A l'any 1987, en aleshores el Col·legi Universitari, vaig promoure, negociar i posar en marxa l'especialitat de Química Industrial (com una extensió de la Facultat de Químiques de Burjassot), aconseguint de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, una important subvenció per a muntar els laboratoris, així com la dotació de vuit places de professorat funcionari per a engegar el projecte. Aquesta plantilla de professorat va ser la llavor de l'actual Departament d'Enginyeria Química de la Universitat Jaume I. En el desenrotllament d'aquesta operació vaig comptar amb la inestimable ajuda i col·laboració de l'ara Rector d'aquesta Universitat, de la qual depenia el Campus Universitari de Castelló, i que per aquella època ocupava el càrrec de vicerector d'Assumptes Econòmics.
- Més tard, quan finalment es va aconseguir la titulació d'enginyer químic al nostre país, vaig promoure, junt amb els meus col·laboradors, els estudis d'enginyeria química en la recent creada Universitat Jaume I, participant activament en la confecció del contingut de l'esmentada carrera.

Vull resaltar el fet de que els curricula del últim curs de les dues titulacions que es van posar en marxa a Castelló es van concebre, des del primer moment, amb especial orientació a l'estudi de la Tecnologia de Materials Ceràmics, a la vista del creixent desenvolupament que estava adquirint la indústria ceràmica en la província. Aquesta orientació de la titulació ha estat, al cap de pocs anys, valorada molt positivament tant pels empresaris del sector ceràmic, com per diferents instàncies de l'Administració local i també autonòmica.

- Respecte a la tasca realitzada en la formació del professorat, he dirigit les tesis doctorals i he col·laborat en la preparació de nou catedràtics i setze professors titulars d'Enginyeria Química que ocupen, avui dia, places en diverses universitats espanyoles, així com d'alguns catedràtics d'Institut.
- Quant a la col·laboració universitat-indústria, diré que he cregut, des del començament de la meua activitat professional, en la necessitat de fomentar-la per tal de contribuir al desenvolupament de la innovació tecnològica en les empreses. Éssent conseqüent amb l'esmentada convicció, vaig crear en 1969 l'Institut Universitari de Química Tècnica en la Universitat de València, el qual ha experimentat, després de prou vicissituds un gran nivell i s'ha convertit, amb el pas del temps, en el que avui dia és l'Institut Universitari Mixt de Tecnologia Ceràmica, ubicat al Campus de la Universitat Jaume I de Castelló.

Crec important ressaltar que el prototip d'Institut Universitari Mixt que s'ha creat i portat a terme (amb una majoritària participació empresarial en el Consell Rector i paritària en la Comissió de Seguiment Universitària) ha sigut considerat, en diverses instàncies, com un model molt imitable per la seua efectivitat en la potenciació de les relacions universitat-empresa.

Aquestes relacions han consistit fonamentalment en la formació i reciclatge de personal tècnic qualificat, en l'aportació a les indústries ceràmiques de la tecnologia inèdita necessària per a desenvolupar la innovació tecnològica, i la prestació d'assistència tècnica i d'altres serveis que són indispensables per a poder assimilar i tractar de millorar les noves tecnologies implantades.

Com a conseqüència d'açò, durant els últims cinc anys m'han convidat a exposar i defensar aquest arquetip en diversos forums d'opinió nacionals i internacionals i, ara fa dos anys, el President del CSIC em va nomenar membre del Consell Rector amb la finalitat de que poguera aportar la meua experiència i opinió en tot allò referent al foment de les relacions entre els centres d'investigació i les empreses.

Com a reconeixement a les accions realitzades en aquesta última activitat, m'han estat concedits diversos premis i guardons: Premi SOLVAY, de la Fundació Confederación Española de Organizaciones Empresariales (1994), Premi FEDIN, a la Investigació Cooperativa de la Federación Española de Asociaciones de Investigación (1995), Premi Nacional d'Investigació JUAN DE LA CIERVA de Transferencia de Tecnología (2001) i Premi REY JAIME I de Noves Tecnologies (2002), així com el reconeixement públic de les Associacions Empresarials del Sector Ceràmic.

Continuant amb aquestes inquietuds, en l'actualitat estic participant activament junt amb altres vicerectors del' Àrea de Ciència i Tecnologia de les universitats públiques valencianes i alguns directors d'Instituts Tecnològics, en un difícil encara que interessant i ambiciós projecte que, si qualla, podria tindre una positiva repercussió en el Sistema Valencià de Ciència, Tecnologia i Innovació: tractar de fomentar la col·laboració entre els components de la recent constituïda Associació RUVID (Xarxa d'Universitats Valencianes per al foment de la I+D+i) i els components de l'Associació REDIT (Red de Institutos Tecnológicos de la Generalitat Valenciana), per a intentar potenciar la realització de projectes d'I+D conjuntament, sobre línies de treball que afavorisquen la innovació, amb participació activa de les empreses interessades.

I ja, abans d'acabar, vull fer alguns comentaris i reflexions:

Pense que tot el que he aconseguit, juntament amb les persones amb les que he col·laborat, ha estat conseqüència de realitzar el treball amb dedicació i d'abordar la solució dels problemes amb cabuderia, intuïció i decisió.

El meu lema ha sigut sempre treballar amb il·lusió i amb el desig constant de fer, o de contribuir a fer, alguna cosa que fora útil per a la societat i, evidentment, per a mi.

Realitzar una tasca que socialment es considere destacable, en qualsevol faceta de la vida, és sinònim de sacrifici i il·lusió. Pel que fa a la recerca, sentenciava el professor Ramón y Cajal:

"el cultivador de la investigación ha de poseer, entre otras, las cualidades siguientes: independencia mental, curiosidad intelectual y perseverancia en el trabajo".

Vull ressaltar les dues últimes qualitats. Els resultats de la investigació i de qualsevol altra activitat intel·lectual són el fruit de molt de temps de dedicació a pensar en el mateix problema, a qualsevol hora del dia. S'han de donar voltes a diferents solucions fins a trobar la millor o la menys roïn.

La serietat, l'honestitat, la persistència i la tenacitat per realitzar un treball o tractar de resoldre un problema solen ser la clau de l'èxit. M'agradaria transmetre aquest missatge, en particular als més joves.

No vull cansar-los més. Finalitzaré la meua intervenció manifestant davant d'aquest auditori que sóc conscient de les meues insuficiències i limitacions. No obstant això, com que he estat cridat per la Universitat de València, vine avui des del meu destí per a tornar a ocupar amb agraïment, un seient entre el respectable professorat d'aquesta Institució, que m'ha honorat amb la concessió de la seua medalla.